

Вих. 06-01/20
Від 27.01.2020 р.

**Голові Національної комісії
що здійснює державне регулювання
у сферах енергетики та
комунальних послуг
Тарасюку В.В.**

*Щодо загрозової ситуації
на ринку електричної енергії*

Шановний Валерію Володимировичу!

Користуючись нагодою, висловлюємо свою повагу, та звертаємося до Вас від імені Громадської спілки «Всеукраїнська Енергетична Асамблея» з пропозиціями щодо шляхів усунення негативних явищ на ринку електричної енергії, які мають негативний вплив на Об'єднану енергетичну систему України через імпорт електроенергії з Російської Федерації та Республіки Білорусь, а тепер і з введенням додаткових платежів при експортних операціях з електроенергією.

ГС «Всеукраїнська Енергетична Асамблея» неодноразово звертала увагу у засобах масової інформації, на публічних заходах, надсилала листи щодо негативного впливу на енергетичну галузь України імпорту електроенергії з РФ та РБ.

З початку роботи нового ринку електричної енергії обсяг імпорту електроенергії з Російської Федерації та Республіки Білорусь склав близько 1,15 млрд. кВт год.

Українські виробники електроенергії опиняються на балансуєчому ринку та втрачають кошти. Адже імпорт із Росії заборонений лише за двосторонніми договорами і на внутрішньодобовому ринку, проте залишилась можливість для імпорту на найбільшому сегменті ринку – ринку «на добу наперед». А це саме ринок, який встановлює ціну для всіх інших. Тут реалізовується близько 30% усієї електроенергії.

Це призвело до критичних обмежень енергоблоків українських виробників та зменшило використання ресурсу вугілля, видобутого на українських шахтах, а на складах ТЕС накопичились надлишкові запаси вугілля. Як наслідок, вітчизняні ТЕС не мають можливості платити шахтарям за поставлення вугілля, сплачувати податки та здійснювати інвестиції в розвиток власного виробництва.

Отже, імпорт дешевої електроенергії негативно впливає як на вітчизняних виробників електроенергії, знищує вугільну галузь та погіршує макроекономічні показники, зокрема, зменшує потенційний обсяг ВВП.

Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» з кінця грудня 2019 року НКРЕКП має всі важелі впливу на обмеження імпорту електричної

енергії з Російської Федерації та Республіки Білорусь у 2020 році. Як нам відомо з метою забезпечення балансової надійності та енергетичної безпеки держави Міністерство енергетики та захисту довкілля України звернулося до НКРЕКП стосовно прийняття рішення щодо обмеження доступної пропускнуєї спроможності на міждержавних перетинах між Україною та державами, які не є сторонами Енергетичного Співтовариства.

Крім того, 17 січня 2020 р. відбулось публічне обговорення проекту рішення, що має ознаки регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Кодексу системи передачі».

22 січня 2020 року на офіційному веб-сайті НКРЕКП було оприлюднено Порядок денний засідання НКРЕКП, яке відбудеться 28 січня 2020 року, виходячи з якого на розгляд НКРЕКП виноситься питання про прийняття постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Кодексу системи передачі» (питання 23 порядку денного).

Зазначеним проектом запропоновані зміни до Кодексу системи передачі, якими встановлюється оплата послуг з передачі та оперативного диспетчерського управління при здійсненні експортних операцій та послуг з оперативного диспетчерського управління при здійсненні імпорتنних операцій.

Світовою практикою оптової торгівлі, зокрема в суміжних країнах та країнах Європейського союзу, не передбачається плата за передачу. Тобто тариф на передачу в зазначених країнах сплачується виключно при здійсненні діяльності з постачання електричної енергії кінцевому споживачу, а не при оптовій торгівлі, в тому числі, при здійсненні експортно–імпорتنних операцій.

При цьому, стаття 31 Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, встановлює, що Сторони не повинні запроваджувати або зберігати в силі будь-які мита, податки або будь-які інші заходи еквівалентної дії, що накладаються на вивезення товарів або запроваджуються у зв'язку з вивезенням товарів на іншу територію.

Більш того, пункт 15 Преамбули до Регламенту 714/2009 вказує про недоцільність запровадження будь-яких додаткових платежів за здійснення експортно-імпорتنних операцій, аніж плати за доступ до пропускнуєї спроможності, яка повинна бути розподілена на аукціоні.

У разі якщо відмінності у структурі тарифів на послуги з передачі електричної енергії або у правилах балансування перешкоджають міждержавній торгівлі електричною енергією, Регулятор вживає заходів для гармонізації структур тарифів і правил балансування, що застосовуються, з тарифами та правилами енергосистеми суміжних держав - сторін Енергетичного Співтовариства.

Окрім цього, встановлення оплати послуги з передачі та диспетчеризації електричної енергії для експортерів протирічить положенням частини 3 статті 7 Закону України «Про ринок електричної енергії», якими встановлено, що ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою, не повинні перешкоджати міждержавній торгівлі електричною енергією.

Встановлення тарифу на передачу та диспетчеризацію при експорті електроенергії призведе до неможливості здійснення експортних операцій. Перш за все це призведе до збільшення собівартості електричної енергії, яка експортується, на 8-10%, та зробить неконкурентною вітчизняну електричну енергію на зовнішніх ринках. Вітчизняні виробники та експортери електричної енергії не зможуть витримати

конкуренцію на суміжних ринках, що може призвести до втрати українською електроенергетикою конкурентоздатності на європейських ринках. Такі міри зменшать обсяг валютних надходжень до економіки країни, яка недорахується, за попередніми підрахунками, близько 300 млн. євро, що в свою чергу, негативно позначиться на валютному балансі України.

Це призведе до зменшення обсягу виробництва електричної енергії вітчизняними виробниками на 6 млрд. кВт год., а це, в свою чергу, зменшить надходження податків до бюджету, призведе до згортання інвестиційних та соціальних програм.

Як результат відбудеться зменшення споживання вітчизняного вугілля в обсязі близько 3 млн. т. вугілля, що еквівалентно повному закриттю державних шахт і, як наслідок, загострення соціальної напруги в шахтарських регіонах у зв'язку зі зростанням безробіття.

Виходячи з п.7.4. Регламенту НКРЕКП в редакції, затвердженою постановою НКРЕКП №190 від 17.01.2020 року, розгляд питання, включеного до порядку денного, за пропозицією представника структурного підрозділу, члена або Голови НКРЕКП може бути відкладено (перенесено, продовжено, змінено, виключено) у межах строків для розгляду та прийняття рішення, визначених чинним законодавством, за наявності обставини, що перешкоджають розгляду питання або які НКРЕКП визнає обґрунтованими.

У зв'язку з цим «Всеукраїнська Енергетична Асамблея» просить Вас, Валерію Володимировичу розглянути питання щодо:

- заборони будь-якого комерційного імпорту з Росії та Білорусі. До інтеграції України в європейську енергосистему в 2023 році залишити виключно можливість технологічних перетоків;
- відкладення прийняття постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Кодексу системи передачі» на засіданні НКРЕКП, яке відбудеться 28 січня 2020 року;
- утримання від запровадження оплати послуг передачі та оперативного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління при здійсненні експортних операцій з електричною енергією.

З повагою,

Голова «Всеукраїнської Енергетичної Асамблеї»

І.В. Плачков